

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
چشم دل نبوی

سپاس بی‌تایس خدای معبود راست که بشر را علم نوس
به تلم آموخت و درود نامحدود بر پیغمبر محمود و آل پاک و
معبودش که این فرضیه ایسان امت خودت بر نمود

آه

تقدیم:

به مادرم
آن بزرگ آموزگار زندگی و آن شیفته تحصیل علم و
دانش که نخستین نغمه‌های سخن پارسی را
یک حرف و دو حرف بر زبانم الفاظ نهاد و گفتن آموخت

به پدرم
آن شمع فروزانی که عمر خویش را وقف تعلیم و تربیت
من کرد و قامت پر استقامت خویش را در راه ساختن آینده
فرزند خویش خمیده ساخت.

و به اساتید بزرگوارم
جناب آقای دکتر غلامحسین الهام و جناب آقای دکتر
مهدیزاده که تدوین این رساله را مدیون زحمات بی‌شائبه
ایشان می‌باشم.

علائم اختصاری

- ق . م . ا . ت . - قانون مجازات اسلامی تعزیرات
- ق . د . ک . ا . - قانون دادرسی و کیفر ارتش
- ق . م . ج . ن . م . - قانون مجازات نیروهای مسلح
- ق . م . ع . - قانون مجازات عمومی
- ق . م . ع . ا . ا . م . - قانون مقدمین بر علیه امنیت و استقلال مملکت
- ق . م . ا . ا . ا . م . س . د . - قانون مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی
- ق . ا . م . - قانون استرداد مجرمین
- ق . م . - قانون مطبوعات
- ق . ت . د . ع . ا . - قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب
- ق . ح . ص . د . ا . - قانون حدود صلاحیت داسراها و دادگاههای انقلاب
- آ . ر . د . ا . - آئین نامه دادگاههای و داسرهای انقلاب

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه مؤلف	۱
فصل اول : کلیات	۷
مبحث اول : تحول و سیر قانونگذاری جرم جاسوسی و مفهوم آن	۸
گفتار اول - تحول و سیر قانونگذاری جرم جاسوسی	۸
الف: تحول تاریخی جرم جاسوسی	۸
ب: سیر قانونگذاری جرم جاسوسی در ایران	۱۷
گفتار دوم - مفهوم جاسوسی و تمیز آن از جرم خیانت به کشور	۲۴
الف: اهمیت بحث و تعریف جرم جاسوسی	۲۴
۱ - اهمیت بحث	۲۴
۲ - تعریف جرم جاسوسی	۲۵
۱ - ۲. از لحاظ لغوی	۲۵
۲ - ۲. از لحاظ حقوق کیفری	۲۷
۳ - ۲. از لحاظ حقوق بین المللی	۳۰
۴ - ۲. تعریف جرائم مرتبط با جرم جاسوسی	۳۱
ب: تمیز بین خیانت به کشور و جاسوسی و نقش تابعیت در این میان	۳۲
مبحث دوم: منابع و اقسام جاسوسی	۴۲
گفتار اول - منابع جاسوسی	۴۲
الف: منابع حقوق موضوعه جاسوسی	۴۳
ب: موارد حکم جاسوسی در اسلام	۴۴
۱ - حرمت جاسوسی در قرآن کریم و احادیث و روایات	۴۴

۴۴	۱ - ۱ . حرمت جاسوسی در قرآن کریم
۴۶	۱ - ۲ . حرمت جاسوسی در احادیث و روایات
۴۸	۱ - ۳ . مجازات جاسوسی در اسلام
۴۹	I- جاسوس مسلمان
۵۰	II- جاسوس کافر حربی
۵۰	III- جاسوس کافر ذمی
۵۲	۲ - جواز جاسوسی در قرآن کریم و احادیث و روایات
۵۲	۱ - ۲ . جواز جاسوسی در قرآن کریم
۵۴	۲ - ۲ . جواز جاسوسی در احادیث و روایات
۵۸	گفتار دوم - اقسام جاسوسی
۵۸	الف: از لحاظ موضوعات مورد تجسس
۵۸	۱ - جاسوسی سیاسی
۶۱	۲ - جاسوسی نظامی
۶۳	۳ - جاسوسی علمی و صنعتی
۶۴	۴ - جاسوسی اقتصادی
۶۵	ب: از لحاظ شیوه ها و ابزار مورد استفاده در جاسوسی
۶۵	۱ - جاسوسی توسط انسان
۶۶	۲ - جاسوسی توسط ابزار فنی
۶۷	ج: از لحاظ قلمرو تجسس
۶۷	۱ - جاسوسی داخلی
۶۸	۲ - جاسوسی خارجی
۷۰	فصل دوم :
۷۰	قواعد کلی راجع به جرم جاسوسی
۷۱	مبحث اول: ارکان جرم جاسوسی و قواعد کلی راجع به آن
۷۱	گفتار اول - ارکان جرم جاسوسی
۷۱	الف: رکن قانونی
۷۳	ب: رکن مادی

- ۱ - اقدام مرتکب در جرم جاسوسی ۷۳
- ۲ - فعل یا ترک فعل در جرم جاسوسی ۷۳
- ۳ - مطلق یا مقید بودن جرم جاسوسی ۷۴
- ۴ - آنی یا مستمر بودن جرم جاسوسی ۷۸
- ۱ - ۴. در مورد مرور زمان ۸۰
- ۲ - ۴. از نظر تعیین قانون صالح ۸۱
- ۳ - ۴. از نظر تعیین دادگاه صالح ۸۱
- ۴ - ۴. از نظر آثار حکم و اعتبار امر مختوم ۸۲
- ۵ - ساده یا مرکب بودن جرم جاسوسی ۸۲
- ۱ - ۵. از جهت آثار حاصل در مرور زمان ۸۴
- ۲ - ۵. نتایج حاصل در مورد تعیین محاکم صالح ۸۴
- ج: رکن روانی جرم جاسوسی ۸۶
- گفتار دوم - قواعد کلی راجع به جرم جاسوسی ۸۹
- الف: شروع به جرم جاسوسی ۸۹
- ب: شرکت در جرم جاسوسی ۹۲
- ۱ - علم و اطلاع شریک در جرم جاسوسی ۹۳
- ۲ - انجام عملیات اجرائی ۹۵
- ۳ - مجازات شرکت در جرم جاسوسی ۹۵
- ج: معاونت در جرم جاسوسی ۹۸
- ۱ - جرم بودن عمل مرتکب اصلی (جاسوس) ۹۹
- ۲ - علم و اطلاع و توافق در قصد ۱۰۰
- ۳ - تقدم یا اقتران زمانی معاونت در جرم جاسوسی ۱۰۲
- ۴ - انجام یکی از مصادیق پیش بینی شده در قانون ۱۰۳
- ۵ - مجازات معاونت در جرم جاسوسی ۱۰۵
- د: سقوط مجازات و زوال آن در جرم جاسوسی ۱۰۸
- ۱ - تعلیل مجازات در جرم جاسوسی ۱۰۸
- ۲ - آزادی مشروط در جرم جاسوسی ۱۰۸

.....	۱۱۴	ه: تعدد و تکرار جرم جاسوسی
.....	۱۱۴	۱ - تعدد جرم جاسوسی
.....	۱۱۶	۲ - تکرار جرم جاسوسی
.....	۱۱۹	و: استرداد جاسوس
.....	۱۲۰	۱ - دولی که حق تقاضای استرداد مجرم جاسوس را دارند
.....	۱۲۲	۲ - مواردی که چند دولت تقاضای استرداد جاسوس را دارند
.....	۱۲۴	۳ - اشخاصی که ممکن است مورد استرداد قرارگیرند
.....	۱۲۶	مبحث دوم: جاسوسی و ارتباط آن با جرم سیاسی و جرائم علیه امنیت کشور
.....	۱۲۶	گفتار اول: جاسوسی و ارتباط آن با جرم سیاسی
.....	۱۲۷	الف: تعریف جرم و ضابطه تشخیص آن
.....	۱۲۸	۱ - ضابطه تشخیص جرم سیاسی و نظریات موجود
.....	۱۲۸	۱ - ۱. ضابطه عینی
.....	۱۳۰	۲ - ۱. ضابطه ذهنی
.....	۱۳۱	۳ - ۱. طریقه تلفیقی در تشخیص جرائم سیاسی
.....	۱۳۳	۲ - تعریف جرم جاسوسی
.....	۱۳۴	۱ - ۲. تعریف جرم سیاسی از نظر حقوقدانان خارجی
.....	۱۳۶	۲ - ۲. تعریف جرم سیاسی از نظر حقوقدانان داخلی
.....	۱۳۷	ب: تمیز جرم سیاسی از جرائم عمومی
.....	۱۳۹	ج: امتیازات جرائم سیاسی
.....	۱۳۹	۱ - ضرورت حضور هیئت منصفه در دادگاه
.....	۱۳۹	۲ - عدم اجبار به کار
.....	۱۴۰	۳ - استفاده از عفو اعم از عمومی و خصوصی
.....	۱۴۱	۴ - عدم قابلیت استرداد مجرمین سیاسی
.....	۱۴۱	۵ - عدم رعایت مقررات تکرار جرم
.....	۱۴۲	نتیجه گیری
.....	۱۴۵	گفتار دوم - جاسوسی و ارتباط آن با جرائم علیه امنیت
.....	۱۴۷	الف: جرائم علیه امنیت خارجی کشور

۱۴۷	۱ - خیانت به کشور
۱۴۸	۱ - ۱. مصادیق جرم خیانت
۱۴۹	I- اسباب چینی و توطئه با مأمورین دولت خارجی
۱۵۱	II- تسلیم اسرار به دشمن
۱۵۲	III- تحریک نظامیان به عصیان ، فرار، تسلیم ، یا عدم اجرای وظایف نظامی
۱۵۴	۲ - همکاری با دول متخاصم
۱۵۵	۳ - جاسوسی
۱۵۵	ب: جرائم علیه امنیت داخلی کشور
۱۵۷	۱ - تشکیل یا اداره دستجات غیر قانونی
۱۶۰	۲ - تبلیغات علیه نظام جمهوری اسلامی
۱۶۲	۳ - تهدید به بمب گذاری و ادعای انجام آن
۱۶۴	۴ - تحریک مردم به جنگ یا کشتار یکدیگر
۱۶۶	۵ - سایر جرائم
۱۶۷	۱ - ۵. سوء قصد به جان رهبر و رؤسای قوی سه گانه و مراجع بزرگ تقلید
۱۷۰	۲ - ۵. اهانت به بنیانگذار جمهوری اسلامی و مقام رهبری
۱۷۱	نتیجه گیری
۱۷۵	فصل سوم:
۱۷۵	جاسوسی در حقوق جزائی ایران
۱۷۶	مبحث اول: مصادیق جاسوسی در حقوق جزائی ایران
۱۷۶	گفتار اول: جاسوسی در قانون مجازات اسلامی (تعزیرات) مصوب ۱۳۷۵
۱۷۶	الف: افشاء یا تسلیم نقشه ها اسرار ، تصمیمات راجع به سیاست داخلی یا خارجی کشور موضوع ماده ۵۰۱ ق.م.ا.
۱۷۷	۱ - مرتکب جرم
۱۸۰	۲ - رکن مادی جرم
۱۸۲	۳ - موضوع جرم
۱۸۲	۱ - ۳. نقشه ها یا اسناد
۱۸۳	۲ - ۳. اسرار و تصمیمات

- ۴ - شرایط تحقق جرم ۱۸۴
- ۱ - ۴. علم و عهد داشتن مرتکب ۱۸۴
- ۲ - ۴. جاسوسی شناخته شدن عمل ۱۸۵
- ۵ - طرف جرم ۱۸۵
- ۶ - مجازات ۱۸۶
- ۷ - تفاوت‌های ماده ۵۰۱ ق.م.ا.ت. مصوب ۷۵ با ماده ۶۷ ق.م.ع. و ماده ۷ ق.ت. مصوب ۱۳۶۲ ... ۱۸۸
- ۱ - ۷. از لحاظ موضوع جرم ۱۸۸
- ۲ - ۷. از لحاظ تصریح به عمومی بودن جرم ۱۸۹
- ۳ - ۷. از لحاظ مجازات ۱۹۰
- ب: جاسوسی در قلمرو ایران بِنفع یک دولت بیگانه و بضرر دولت بیگانه موضوع ماده ۵۰۲ ق.م.ا.ت. ... ۱۹۰
- ۱ - مرتکب جرم ۱۹۲
- ۲ - رکن مادی جرم ۱۹۳
- ۳ - شرایط تحقق جرم ۱۹۴
- ۱ - ۳. مربوط بودن جاسوسی با منفعت یک دولت بیگانه و به ضرر یک دولت بیگانه دیگر ۱۹۴
- ۲ - ۳. وقوع جرم در قلمرو دولت ایران ۱۹۴
- ۳ - ۳. ایراد صدمه به امنیت ملی ایران ۱۹۵
- ۴ - موضوع جرم ۱۹۷
- ۵ - طرف جرم ۱۹۸
- ۶ - مجازات ۱۹۸
- ۷ - تفاوت‌های ماده ۵۰۲ ق.م.ا.ت. مصوب ۷۵ با ماده ۶۷ مکرر ق.م.ع. و ماده ۸ ق.ت.س. مصوب ۱۳۶۲ ۱۹۸
- ۱ - ۷. از لحاظ شرایط تحقق جرم ۱۹۸
- ۲ - ۷. از لحاظ مجازات ۱۹۹
- ج: سرقت نقشه‌های کسب اطلاع از اسرار سیاسی یا نظامی موضوع ماده ۵۰۳ ق.م.ا.ت. مصوب ۱۳۷۵ ... ۱۹۹
- ۱ - مرتکب جرم ۲۰۰
- ۲ - رکن مادی جرم ۲۰۰
- ۱ - ۲. داخل شدن به مواضع مربوط برای سرقت یا نقشه برداری یا کسب اطلاع از اسرار سیاسی یا نظامی

۲۰۱	یا امنیتی
۲۰۲	۲- نقشه برداری یا عکس برداری بدون مجوز از استحکامات نظامی یا اماکن ممنوعه
۲۰۳	۳- موضوع جرم
۲۰۳	۱- ۳. نقشه
۲۰۳	۲- ۳. اسرار سیاسی، نظامی یا امنیتی
۲۰۴	۴- رکن معنوی جرم
۲۰۵	۵- شرایط تحقق جرم
۲۰۵	۱- ۵. فقدان اجازه مأمورین یا مقامات ذیصلاح
۲۰۵	۲- ۵. دستگیر شدن مرتکب در حین ارتکاب جرم
۲۰۶	۶- مجازات
۲۰۶	۷- تفاوت‌های ماده ۵۰۳ ق.م.ا.ت. مصوب ۱۳۷۵ با ماده ۶۸ ق.م.ع. و ماده ۹ ق.ت.س. مصوب ۱۳۷۵
۲۰۶	۱- ۷. از لحاظ نحوه ارتکاب جرم
۲۰۷	۲- ۷. از لحاظ شرایط تحقق جرم
۲۰۷	۳- ۷. از لحاظ مصادیق رکن مادی
۲۰۷	۴- ۷. از لحاظ مجازات
۲۰۸	د: جمع آوری اطلاعات طبقه بندی شده برای بر هم زدن امنیت کشور موضوع ماده ۵۰۵ ق.م.ا. مصوب ۱۳۷۵
۲۰۹	۱- مرتکب جرم
۲۰۹	۲- موضوع جرم
۲۰۹	۳- رکن مادی جرم
۲۱۰	۱- ۳. جمع آوری اطلاعات طبقه بندی شده
۲۱۰	۲- ۳. قراردادن اطلاعات طبقه بندی شده در اختیار دیگران
۲۱۱	۴- طرف جرم
۲۱۲	۵- رکن معنوی جرم
۲۱۲	۱- ۵. سؤنیت عام
۲۱۲	۲- ۵. سؤنیت خاص

۲۱۳	۶ - مجازات
۲۱۴	۷ - تفاوت‌های ماده ۵۰۵ ق.م.ا.ت. مصوب ۱۳۷۵ با ماده ۲ ق.م.ا.ت. مصوب ۱۳۶۲
۲۱۴	۱ - ۷. از لحاظ مرتکب جرم
۲۱۴	۲ - ۷. از لحاظ رکن مادی جرم
۲۱۴	۳ - ۷. از لحاظ مجازات
۲۱۵	هـ: اخفای جاسوسان یا سبب اخفای آنان شدن موضوع ماده ۵۱۰ ق.م.ا.ت. مصوب ۱۳۶۵
۲۱۶	۱ - مرتکب جرم
۲۱۷	۲ - رکن مادی جرم
۲۱۷	۱ - ۲. شناختن و مخفی کردن جاسوس
۲۱۷	۲ - ۲. سبب اخفای جاسوس شدن
۲۱۹	۳ - رکن معنوی جرم
۲۱۹	۴ - محل ارتکاب جرم
۲۲۰	۵ - شرایط تحقق جرم
۲۲۰	۱ - ۵. قصد خاص جرم
۲۲۰	I- قصد بر هم زدن امنیت ملی
۲۲۰	II- قصد کمک به دشمن
۲۲۲	۲ - ۵. مأموریت خاص جاسوس
۲۲۴	۳ - ۵. شناختن جاسوسان
۲۲۴	۶ - مجازات
۲۲۵	۷ - تفاوت ماده ۵۱۰ ق.م.ا.ت. مصوب ۱۳۷۵ با ماده ۶۶ ق.م.ع. ماده ۶ ق.ت. مصوب ۱۳۶۲
۲۲۵	۱ - ۷. از لحاظ رکن روانی
۲۲۵	۲ - ۷. از لحاظ طرف جرم
۲۲۶	۳ - ۷. از لحاظ مصادیق رکن مادی
۲۲۷	۴ - ۷. از لحاظ مجازات
	و: جذب و معرفی افراد به دولت خصم یا بیگانه جهت جاسوسی موضوع تبصره ماده ۵۱۰ ق.م.ا. مصوب
۲۲۸	۱۳۷۵
۲۲۹	۱ - مرتکب جرم

۲۲۹	۲ - رکن مادی جرم
۲۳۲	۳ - طرف جرم
۲۳۲	۱ - ۳ - دولت خصم
۲۳۳	۲ - ۳ - دولت بیگانه
۲۳۳	۴ - شرط تحقق جرم
۲۳۳	۵ - مجازات
۲۳۴	گفتار دوم - جاسوسی در قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح مصوب ۱۳۷۱
	الف: تحصیل اسناد و اطلاعات و اشیاء دارای ارزش اطلاعاتی و قرار دادن آنها در اختیار دشمن موضوع
۲۳۴	بند ۱ ماده ۱۲ ق.م.ج.ن.م. مصوب ۱۳۷۱
۲۳۵	۱ - مرتکب جرم
۲۳۶	۲ - موضوع جرم
۲۳۶	۱ - ۲ - اسناد
۲۳۷	۲ - ۲ - اطلاعات
۲۳۷	۳ - ۲ - اشیاء دارای ارزش اطلاعاتی
۲۳۸	۳ - رکن مادی جرم
۲۳۹	۴ - طرف جرم
۲۴۰	۵ - شرط تحقق جرم
۲۴۰	۶ - مجازات
۲۴۲	۷ - تفاوت‌های بند ۱ ماده ۱۲ ق.م.ج.ن.م. با بند ۱ ماده ۳۱۱ ق.د.ک.ا.
۲۴۲	۱ - ۷ - از لحاظ موضوع جرم
۲۴۲	۲ - ۷ - از لحاظ عمل مادی
۲۴۳	۳ - ۷ - از لحاظ مجازات
۲۴۳	ب: شروع به جرم جاسوسی مربوط به عملیات نظامی موضوع بند ۲ ماده ۱۲ ق.م.ج.ن.م. مصوب ۱۳۷۱
۲۴۴	۱ - مرتکب جرم
۲۴۴	۲ - موضوع جرم
۲۴۵	۱ - ۲ - اسناد

۲۴۵	۲ - ۲. اطلاعات
۲۴۵	۳ - رکن مادی جرم
۲۴۷	۴ - نحوه ارتکاب جرم
۲۴۷	۵ - رکن روانی جرم
۲۴۸	۶ - مجازات
۲۴۸	۷ - تفاوت‌های بند ۲ ماده ۱۲ ق.م.ج.ن.م. با بند ۲ ماده ۳۱۳ ق.د.ک.ا.
۲۴۸	۱ - ۷. از لحاظ مرتکب جرم
۲۴۸	۲ - ۷. از لحاظ شرط تحقق جرم
	ج: افشاء یا تسلیم اسرار مملکتی به دشمن داخلی و خارجی موضوع بند ۲ ماده ۱۲ ق.م.ج.ن.م. مصوب
۲۴۹	۱۳۷۱
۲۴۹	۱ - مرتکب جرم
۲۵۰	۲ - موضوع جرم
۲۵۰	۱ - ۲. اسرار نظامی، سیاسی اقتصادی یا صنعتی
۲۵۱	۲ - ۲. کلید رمز
۲۵۲	۳- رکن مادی جرم
۲۵۲	۱ - ۳. تسلیم اسرار نظامی، سیاسی، اقتصادی، یا صنعتی به دشمن
۲۵۳	۲ - ۳. افشاء اسرار نظامی، سیاسی اقتصادی یا صنعتی برای دشمن
۲۵۳	۴ - طرف جرم
۲۵۴	۵ - مجازات
۲۵۵	۶ - تفاوت‌های بند ۳ ماده ۱۲ ق.م.ج.ن.م. مصوب ۷۱ با بند ۴ ماده ۳۱۳ ق.د.ک.ا.
۲۵۵	۱ - ۶. از لحاظ مرتکب جرم
۲۵۵	۲ - ۶. از لحاظ موضوع جرم
۲۵۵	۳ - ۶. از لحاظ طرف جرم
۲۵۶	۴ - ۶. از لحاظ شرط تحقق جرم
۲۵۶	۵ - ۶. از لحاظ عمل مرتکب
	و: ورود نظامیان به اماکن ممنوعه به قصد جاسوسی موضوع بند ۴ ماده ۱۲ ق.م.ج.ن.م. مصوب
۲۵۶	۱۳۷۱

۲۵۶	۱ - مرتکب جرم
۲۵۷	۲ - رکن مادی جرم
۲۵۷	۳ - رکن روانی جرم
۲۵۷	۱ - ۳. سؤنیت عام
۲۵۸	۲ - ۳. سؤنیت خاص
۲۵۸	۴ - شرایط تحقق جرم
۲۵۸	۱ - ۴. محل وقوع جرم
۲۵۹	۲ - ۴. فقدان اجازه افراد از مقامات و مأمورین ذیصلاح
۲۵۹	۵ - مجازات
۲۵۹	۶ - تفاوت‌های بند ۴ ماده ۱۲ ق.م.ج.ن.م. با ماده ۳۱۴ ق.د.ک.ا.
۲۵۹	۱ - ۶. از لحاظ مرتکب جرم
۲۶۰	۲ - ۶. از لحاظ وسعت جرم
۲۶۰	۳ - ۶. از لحاظ شرط تحقق جرم
	ه: ورود بیگانگان به اماکن نظامی به قصد جاسوسی موضوع بند ۵ ماده ۱۲ ق.م.ج.ن.م. مصوب
۲۶۰	۱۳۷۱
۲۶۱	۱ - مرتکب جرم
۲۶۲	۲ - رکن مادی جرم
۲۶۲	۳ - رکن روانی جرم
۲۶۳	۴ - مجازات
۲۶۴	و - معاونت و همکاری با جاسوسان موضوع تبصره ماده ۱۲ ق.م.ج.ن.م. مصوب ۱۳۷۱
۲۶۵	۱ - مرتکب جرم
۲۶۶	۲ - رکن مادی جرم
۲۶۷	شرایط تحقق جرم
۲۶۷	۱ - ۳. تحقق معاونت با جاسوسان
۲۶۷	۲ - ۳. علم و آگاهی مرتکب از عمل ارتكابی خود و همچنین از مقاصد جاسوس
۲۶۸	۴ - رکن روانی جرم
۲۶۸	۵ - طرف جرم

۲۶۹	۶ - مجازات
۲۷۰	۱ - ۶. چنانچه عمل مرتکب موجب فساد و اخلال در نظام و یا شکست جبهه اسلام گردد
۲۷۰	۲ - ۶. چنانچه عمل مرتکب موجب فساد و اخلال در نظام و یا شکست جبهه اسلام نگردد
۲۷۰	۷ - تفاوت‌های تبصره ماده ۱۲ ق.م.ج.ن.م. با بند ۳ ماده ۳۱۳ ق.د.ک.ا.
۲۷۱	۱ - ۷. از لحاظ قلمرو و شمول جرم
۲۷۲	۲ - ۷. از لحاظ مجازات
۲۷۲	ز: تسلیم اسناد و اطلاعات طبقه بندی شده موضوع ماده ۱۳ ق.م.ج.ن.م. مصوب ۱۳۷۱
۲۷۵	۱ - مرتکب جرم
۲۷۶	۲ - طرف جرم
۲۷۷	۳ - موضوع جرم
۲۷۷	۱ - ۳. طبقه بندی بکلی سری
۲۷۸	۲ - ۳. طبقه بندی سری
۲۷۸	۳ - ۳. طبقه بندی خیلی محرمانه
۲۷۹	۴ - ۳. طبقه بندی محرمانه
۲۸۲	۴ - رکن مادی جرم
۲۸۲	۱ - ۴. در اختیار قراردادن اسناد طبقه بندی شده
۲۸۲	۲ - ۴. مطلع ساختن دیگران از مفاد اسناد طبقه بندی شده
۲۸۳	۵ - رکن روانی جرم
۲۸۳	۶ - مجازات
	ح: افشاء یا فقدان اسناد طبقه بندی شده بر اثر بی احتیاطی یا بی مبالاتی یا عدم رعایت نظامات دولتی
۲۸۵	موضوع ماده ۱۴ ق.م.ج.ن.م. مصوب ۱۳۷۱
۲۸۶	۱ - مرتکب جرم
۲۸۷	۲ - موضوع جرم
۲۸۷	۳ - رکن مادی جرم
۲۸۷	۱ - ۳. عمل ممکن است به صورت فعل تظاهر پیدا کند
۲۸۸	۲ - ۳. عمل انجام گرفته ترک فعل باشد
۲۸۹	۴ - رکن روانی جرم

۳۹۰	مجازات
۳۹۰	مبحث دوم: صلاحیت رسیدگی به جرم جاسوسی و معافیت از مجازات
۳۹۱	گفتار اول - صلاحیت رسیدگی به جرم جاسوسی
۳۹۱	الف: تعریف و انواع صلاحیت کیفری
۳۹۱	۱ - تعریف صلاحیت
۳۹۱	۲ - انواع صلاحیت کیفری
۳۹۲	۱ - ۲. صلاحیت ذاتی
۳۹۲	۲ - ۲. صلاحیت محلی
۳۹۴	۳ - ۲. صلاحیت شخصی
۳۹۹	۳ - اختلاف در صلاحیت و مرجع حل اختلاف
۳۰۰	ب: دادگاههای صلاحیتدار و محدوده صلاحیت آنها در رسیدگی به جرم جاسوسی
۳۰۱	۱ - صلاحیت دادگاههای ایران نسبت به ارتکاب جرم جاسوسی در داخل کشور
۳۰۱	۱ - ۱. دادگاههای انقلاب اسلامی
۳۰۳	۲ - ۱. دادگاههای نظامی
۳۰۴	۲ - صلاحیت دادگاههای ایران نسبت به ارتکاب جرم جاسوسی در خارج
۳۰۹	گفتار دوم - معافیت از مجازات (جاسوسی)
۳۱۱	الف: استفاده کننده از معافیت قانونی
۳۱۲	ب: رکن مادی معافیت
۳۱۳	ج: شرایط استفاده جاسوس از معافیت قانونی
۳۱۶	د: حکم قسمت اخیر ماده ۵۰۷ ق.ا.م.م. مصوب ۱۳۷۵
۳۱۷	نتیجه گیری
۳۲۸	فهرست منابع و مأخذ

در نقاط مختلف جهان نکرده باشد. در آغاز فعالیت‌های جاسوسی فقط در زمان جنگ و برای اطلاع از مواضع و موقعیت دشمن و آگاهی از تعداد نفرات و تجهیزات و سایر امور نظامی دشمن صورت می‌گرفت. ولی با ترقی و پیشرفت، در عصر ما، به علت توسعه و ترویج تکنولوژی‌های علمی، صنعتی و نظامی، مسئله جاسوسی و بدست آوردن اسرار علمی، صنعتی و اقتصادی، نظامی، سیاسی، فرهنگی اهمیت بیشتری یافته است و کسب اطلاعات طبقه بندی شده نظامی، علمی، صنعتی، اقتصادی، سیاسی زمینه گسترده‌ای یافته و دستگاه‌های اطلاعاتی مجهز و ورزیده‌ای مانند «سیا، کا.گ.ب، موساد، چکا» برای این کار تشکیل و پرورش یافته است. بطوری که می‌توان گفت جاسوسی پیرامون اسرار علمی، صنعتی، اقتصادی، سیاسی در عصر ما، جدیدترین نوع جاسوسی در تاریخ جهان معاصر است. و حتی از سطح بین دو کشور تجاوز نموده و به سطح بین المللی و شرکت‌های چند ملیتی و در بین رقبای تجاری رواج پیدا کرده است.

جاسوسی دارای چنان اثرات مخرب و فزاینده‌ای است که روابط خصوصی و اجتماعی افراد رادر جامعه و روابط کشورها را در زندگی بین المللی تحت الشعاع قرار داده و به مخاطره می‌اندازد. خداوند کریم در قرآن مجید حرمت این عمل ناپسند را مورد تأکید قرار داده و می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَ لَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا...»^(۱) «ای اهل ایمان از بسیاری از گمانها در حق یکدیگر دوری کنید که برخی پندارها گناه است و نیز هرگز از امور داخلی اشخاص تجسس نکنید و غیبت نکنید...». و احادیث و روایاتی از پیامبر اکرم ﷺ و ائمه معصومین علیهم السلام

۱- قرآن کریم، سوره حجرات، آیه دوازدهم

درنکوهش و حرمت این عمل وارد شده است که مورد اشاره قرار خواهد گرفت.

ولی با وجود این حرمت، در جایی که منافع دین اسلام و ضرورت ایجاب نماید، انجام جاسوسی برای کشف توطئه و زیر نظر گرفتن فعالیت‌های مخالفین حکومت اسلامی و تحرکات دشمنان اسلام به منظور خنثی ساختن اینگونه حرکات تجویز شده است.

کما اینکه پیامبر اسلام ﷺ در مواقع جنگ، به منظور اطلاع و آگاهی از تجهیزات و موقعیت دشمن، بارها افرادی را به منظور کسب اطلاعات و انجام جاسوسی به سوی سپاه دشمن ارسال داشته، که این افراد پس از انجام جاسوسی، اطلاعات بدست آمده را به حضور پیامبر اکرم ﷺ تقدیم می کردند. بنابراین ملاحظه می شود، با اینکه اصل انجام عمل تجسس از طرف خداوند کریم در قرآن نهی شده ولی در بعضی مواقع که منافع و مصلحت دین اسلام در خطر باشد و ضرورت اقتضا کند، انجام جاسوسی به نفع حکومت اسلام جایز و مشروع دانسته شده است. به همین لحاظ برای آشنا شدن با مفهوم جاسوسی، لازم است که مفاهیم و اصطلاحات ویژه و احکام خاصی که در صدر اسلام و در ارتباط با مفهوم جاسوسی بوده و حرمت و جواز آن مورد بررسی و مطالعه قرارگیرد.

از طرف دیگر، جرائم از حیث موضوع به دسته های مختلفی تقسیم می شوند. جرائم علیه اموال و مالکیت، جرائم علیه امنیت و آسایش عمومی که از میان آنها جرائم علیه امنیت از اهمیت بیشتری برخوردار است. به قول دانشمند بزرگ، سزاربکاریا «نخستین جرایمی که به دلیل خطرات آن مهمترین جرائم تلقی شده، جرائم علیه حکومت است»^(۱).

۱- بکاریاسزار، رساله جرائم و مجازاتها، ترجمه دکتر محمد علی اردبیلی، ج ۳، نشر میزان، تهران ۷۷، ص ۹۸